

Kiem voor een sterke relance van het volwassenenonderwijs

Advies bij de visienota Edusprong

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies op eigen initiatief

Uitgebracht door de Raad Levenslang en Levensbreed Leren op 30 maart 2021 met 19 stemmen voor, 1 stem tegen en 1 onthouding

Vorbereiding: werkgroep Edusprong op 9 maart 2021 en 17 maart 2021 onder voorzitterschap van Gunther Degroote

Dossierbeheerder: Ewoud De Sadeleer

INLEIDING	2
1 SPEERPUNT 1: HET VOLWASSENENONDERWIJS VERVULT EEN BELANGRIJKE ROL IN HET STIMULEREN VAN ELKE VLAMING OM LEVENSLANG TE BLIJVEN LEREN	3
1.1 EEN WERVENDE VLAANDERENBREDE PROMOTIECAMPAGNE	3
1.2 EEN OPLEIDINGSKOMPAS ONTWIKKELEN	3
1.3 EEN LOKALE DOELTREFFENDE INFORMATIEVERSTREKKING MET AANDACHT VOOR KANSENGROEPEN IN SAMENWERKING MET LOKALE PARTNERS EN BESTAANDE INITIATIEVEN	3
2 SPEERPUNT 2: VERSTERKEN VAN ARBEIDSMARKTKANSEN VIA OM- EN BIJSCHOLEN	4
2.1 ACTIEF INSPELEN OP LOKALE ARBEIDSMARKTBEHOEFTE	4
2.2 VERSNELD ONTWIKKELEN VAN TOEKOMSTGERICHTE CURRICULA EN INFRASTRUCTUUR	5
2.3 VERTREKKEN VANUIT LEERNODEN EN -BEHOEFTE BIJ DE CURSIST	5
2.4 EEN FLEXIBELE ORGANISATIE VAN HET AANBOD	6
3 SPEERPUNT 3: VERSTERKING VAN DIGITALE COMPETENTIES	7
3.1 EEN MAATGERICHT AANBOD DIGITALE VAARDIGHEDEN VOOR ALLE WERKNEMERS (INCLUSIEF ONDERWIJSPERSONEEL EN KANSENGROEPEN)	7
3.2 INVOEREN VAN DOORGEDREVEN FLEXIBELE VORMEN VAN HYBRIDE LEREN EN EEN DIGITALE CULTUUR	8
4 SPEERPUNT 4: GERICHT INZETTEN OP KWALIFICATIE	8
5 WAT ONTBREEKT NOG?	9

Inleiding

De Vlaamse Regering keurde op 12 februari 2021 de Visienota “Edusprong, Van Achterstand naar Voorsprong” goed. Dat plan moet leiden tot een kwalitatief versterkt volwassenenonderwijs in uitvoering van het relanceplan “Vlaamse veerkracht”. De visienota wordt ingediend bij het Vlaams Parlement.

De vier speerpunten van de visienota zijn:

- 1 een sterke promotiecampagne ‘Levenslang Blijven Leren’ in het volwassenenonderwijs;
- 2 het versterken van arbeidsmarktkansen voor alle Vlamingen die er nood aan hebben;
- 3 het versterken van digitale competenties van een ruim doelpubliek;
- 4 het gericht inzetten op een gekwalificeerde uitstroom.

De Vlor waardeert de relance van het volwassenenonderwijs en ziet veel kansen in de visienota. We stellen vast dat de Vlaamse Regering de vele initiatieven die genomen worden binnen het volwassenenonderwijs heeft opgemerkt en zoekt naar manieren om die aanzetten te versterken en te verankeren. We stellen ook tevreden vast dat veel voorstellen uit eerdere Vlor-adviezen zijn opgenomen in de Edusprong.¹

Met dit advies doet de Vlor suggesties voor extra initiatieven, alsook voor de uitwerking van de voorgestelde speerpunten en acties. De raad geeft daarbij volgende prioriteiten mee:

- Werk de speerpunten en acties steeds verder uit in overleg met het werkveld.
- Concretiseer de plannen snel, opdat het werkveld zich terdege kan voorbereiden om die uit te voeren. We vragen ons ook af op welke termijn de Edusprong gerealiseerd moet worden en geven alvast de bezorgdheid mee dat eind 2022 weinig realistisch is om alles te verwezenlijken.
- Hou bij de uitvoering van de Edusprong de draagkracht van de centra en het personeel steeds in het oog. In die context zal het ook belangrijk zijn om een teveel aan administratieve last en verantwoordingsverplichtingen te vermijden. Centra hebben nood aan voldoende autonomie en beleidsvoerend vermogen om hun focus te leggen op het verwezenlijken van de acties en vooropgestelde resultaten. We vragen dan ook extra mankracht in de centra voor volwassenenonderwijs (cvo) en basiseducatie (cbe) om de opportuniteiten uit de Edusprong ten volle te benutten en de acties zo goed mogelijk te realiseren.

¹ Vlor, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies 'Leercultuur in de volwasseneneducatie'](#), 8 september 2020; Vlor, Algemene Raad. [Meer kruisbestuiving tussen wegen naar een diploma secundair onderwijs. Advies over samenwerking tussen secundair onderwijs, tweedekansonderwijs en de Examencommissie secundair onderwijs om de kansen op een onderwijskwalificatie te verhogen](#), 24 september 2020; Vlor, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Hertekening inburgeringstraject: drempels wegwerken. Advies over de conceptnota 'Hertekening inburgeringstraject'](#), 6 oktober 2020. Vlor, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Screening van de regelgeving rond levenslang en levensbreed leren in het volwassenenonderwijs. Advies voor het Vlaams actieplan levenslang leren](#), 12 januari 2021.

1 Speerpunt 1: Het volwassenenonderwijs vervult een belangrijke rol in het stimuleren van elke Vlaming om levenslang te blijven leren

1.1 Een wervende Vlaanderenbrede promotiecampagne

De Vlor ondersteunt het voornemen om het volwassenenonderwijs (cvo en cbe) beter en breder op de kaart te zetten. Wij formuleren daarbij enkele aandachtspunten:

- Overleg met de sector over de verdere concretisering van de campagne, om samen de precieze doelstellingen en invulling vorm te geven.
- Zet in op lokale *outreaching* en promotie die inspeelt op het lokale aanbod. Daarom zou het goed zijn om een deel van het campagnebudget vrij te maken voor de verschillende centra zelf, opdat zij lokaal op de Vlaanderenbrede campagne kunnen inspelen. Voorzie dan ook afstemming met de lokale promotiecampagnes.
- Richt de campagne...
 - in de eerste plaats op potentiële samenwerkingspartners, daar is er immers nog een groot potentieel aan nieuwe cursisten;
 - ook op tewerkstellingsactoren zoals werkgevers, VDAB en de OCMW's. Ook zij moeten overtuigd raken van de waarde van de (iets langere) opleidingen met aandacht voor algemene vorming in de cvo en cbe;
 - rechtstreeks op potentiële cursisten met de voorziene bijzondere aandacht voor specifieke doelgroepen die nood hebben aan her- of omscholing.
- Hou het budget van de promotiecampagne in evenwicht met de uitrol van de andere acties uit de Edusprong.

1.2 Een opleidingskompas ontwikkelen

De ontwikkeling van een opleidingskompas kan enkel een versterkende maatregel zijn als die ontwikkeling gekaderd wordt in een breder beleid rond oriëntatie en trajectbegeleiding. Het instrument op zich is niet voldoende, want zou vooral meer geschoolde potentiële cursisten ten goede komen. Ook in het leerplichtonderwijs blijkt immers dat bij de Onderwijkskiezer ondersteuning van de school en het CLB van cruciaal belang is. We formuleren in deze context twee aandachtspunten:

- Geef ook de nodige boost aan het beleid rond leerloopbaanbegeleiding en voorzie hierin een prominente rol voor de Leerwinkels. Die Leerwinkels moeten door de Vlaamse Regering verder uitgebouwd worden.
- Voorzie een koppeling met de Onderwijkskiezer zodat jongeren, die hier steeds meer gebruik van maken, ook het volwassenenonderwijs leren kennen.

1.3 Een lokale doeltreffende informatieverstrekking met aandacht voor kansengroepen in samenwerking met lokale partners en bestaande initiatieven

Om alle beoogde doelgroepen te bereiken en te begeleiden, is een outreachende aanpak zeker nodig. Naast de samenwerking met de opgenoemde partners vraagt de Vlor ook:

- Maak de brug met leren binnen andere sectoren en beleidsdomeinen. We denken in de eerste plaats aan cultuur, waar via allerhande verenigingen alsook het deeltijds kunstonderwijs de leergoesting wordt aangewakkerd. Om doelgroepen te bereiken die moeilijk bereikt worden dringt een doorgedreven samenwerking zich op.
- Betrek sociale organisaties bij deze actie, zoals organisaties die zich richten op mensen in armoede. Een expliciete aandacht voor de armoedeproblematiek en extra kansen voor deze doelgroep binnen het beleid rond levenslang leren zijn broodnodig.
- Concretiseer de rol voor de centra in deze *outreaching* en bouw verder op hun ervaring hiermee. Ook hier moet het zwaartepunt liggen bij een lokale inbedding. Betrek daarbij ook de lokale besturen: zij kunnen meewerken aan communicatiecampagnes via hun eigen kanalen en extra initiatieven nemen om drempels voor kansengroepen te verlagen (bv. terugbetalen van inschrijvingsgeld).
- Neem expliciet ouders op als doelgroep. Ook in het kader van de Digisprong vraagt de Vlor om in te zetten op het versterken van de digitale basisgeletterdheid van (vooral kwetsbare) ouders.

2 Speerpunt 2: Versterken van arbeidsmarktkansen via om- en bijscholen

Om de deelname aan levenslang en levensbreed leren te verhogen, vroeg de Vlor eerder om het opleidingsaanbod in het volwassenenonderwijs te versterken en toegankelijker maken.² Dat kan door het aanbod op een flexibele manier, doelgerichter en meer op maat te organiseren. De Edusprong is een goede aanzet voor de nodige veranderingen aan de regelgeving om de duurzame en arbeidsmarktgerichte kwalificatiemogelijkheden van het volwassenenonderwijs te versterken.

2.1 Actief inspelen op lokale arbeidsmarktbehoeften

De Vlor merkt op dat de meerwaarde van een regioscan voor het vaststellen van lokale arbeidsmarktbehoeften beperkt zou kunnen zijn. Goed georganiseerde centra zijn zich wel bewust van de lokale noden, maar missen vooral mogelijkheden om daar op in te spelen.³ De Vlor vraagt om in te zetten op alle fronten waar het volwassenenonderwijs maatschappelijke waarde kan bieden en formuleert enkele aandachtspunten:

- De vooropgestelde actie focust op het bepalen van een nieuwe basiskwalificatie (startopleidingen), terwijl het volwassenenonderwijs ook voor het om- en bijscholen van medewerkers kan en moet worden ingeschakeld.
- Zet in op intensievere samenwerking met Actiris: als de overheid bijvoorbeeld een systeem opzet van datacommunicatie tussen de cvo en VDAB, dan zou dit ook moeten voorzien worden voor Actiris in Brussel. Actiris moet steeds worden betrokken bij de relevante onderhandelingen met VDAB. Daarnaast merkt de Vlor op dat de samenwerking met VDAB/Actiris veel breder gaat dan OKOT (onderwijskwalificerende opleidingstrajecten),

² Vlor, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Screening van de regelgeving rond levenslang en levensbreed leren in het volwassenenonderwijs. Advies voor het Vlaams actieplan levenslang leren](#), 12 januari 2021, o.a. p. 4.

³ In de Edusprong zijn wel mogelijkheden opgenomen die het makkelijker moeten maken om in te spelen op lokale arbeidsmarktbehoeften, die komen verderop aan bod.

maar ook gaat over BKOT (beroepskwalificerende opleidingstrajecten), geletterdheidsmodules, NT2.

- Geef de centra de middelen om zelf via een regioscan hun opleidingsaanbod verder af te stemmen op maat van de lokale behoeften. De centra zijn het best geplaatst om vanuit hun ervaring die behoeften te bepalen, maar hebben extra mankracht nodig om de intenties van de Edusprong ten volle uit te werken: regioscan uitvoeren, projectoproepen indienen, pilootprojecten opzetten, informatiecampagnes ontwikkelen ...

2.2 Versneld ontwikkelen van toekomstgerichte curricula en infrastructuur

De Vlor onderschrijft de doelstelling om procedures te versoepelen om een vlotte afstemming van het aanbod op de regionale en lokale behoeften mogelijk te maken. In zijn recent advies over de regelgeving levenslang en levensbreed leren in het volwassenenonderwijs deed de raad concrete voorstellen voor een aanbod dat meer toegankelijk, flexibel en op maat is:⁴

- De opleidingsprofielen meer *future proof* opstellen, waardoor de aanbieders noodzakelijke actualiseringen kunnen doorvoeren. De huidige opleidingsprofielen zijn te gedetailleerd en laten te weinig ruimte voor aangepaste implementatie.
- Meer ruimte voorzien voor de onderwijsverstreckers om de beroepskwalificaties vanuit onderwijskundige inzichten te vertalen naar een opleiding, met voldoende aandacht voor algemene vorming en de eigenheid van de onderwijsvorm.
- De procedures voor beroepskwalificaties, onderwijskwalificaties en opleidingsprofielen zo kort mogelijk te houden.
- Uitbreiden van het toepassingsgebied van de spoedprocedure voor programatieaanvragen (om flexibel in te spelen op regionale noden).
- Beperkingen op bestaande en performante opleidingsincentives opheffen en voldoende budget voorzien zodat deze instrumenten ruim kunnen worden ingezet. In die context vragen we bijvoorbeeld om cursisten toe te staan om een geactualiseerde module te hernemen.

2.3 Vertrekken vanuit leernoden en -behoeften bij de cursist

De Vlor deed ook al aanbevelingen om de opportuniteiten van de modulaire structuur van het aanbod verder te benutten.⁵ Zo pleiten we ervoor om verder in te zetten op open modules en hun toepassing uit te breiden:

- Voor de basiseducatie vragen we om open modules te kunnen samenstellen met doelen geselecteerd over alle leergebieden heen. De combinatie van doelen uit verschillende leergebieden is al mogelijk in het systeem van modules in maatwerk, maar in vergelijking met dat systeem zouden twee drempels moeten worden weggewerkt. De cbe kunnen dat

⁴ Hoofdstuk 3 'Aanbod toegankelijk, flexibel en op maat' in Vlor, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Screening van de regelgeving rond levenslang en levensbreed leren in het volwassenenonderwijs. Advies voor het Vlaams actieplan levenslang leren](#), 12 januari 2021, p. 4-16.

⁵ Vlor, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Screening van de regelgeving rond levenslang en levensbreed leren in het volwassenenonderwijs. Advies voor het Vlaams actieplan levenslang leren](#), 12 januari 2021, p. 6-8.

aanbod op maat van de cursisten nu pas inrichten op vraag van een partner, terwijl ze daarvoor zelf ook initiatief zouden moeten kunnen nemen buiten een samenwerkingsverband. Daarnaast vragen wij om centra de ruimte en het vertrouwen te bieden om die modules te kunnen inrichten zonder verdere goedkeuring door de inspectie, aangezien de modules in maatwerk een combinatie zijn van doelen uit al goedgekeurde opleidingsprofielen. Bijkomend moet het mogelijk worden om het slagen voor zo'n module te erkennen door uitreiking van een certificaat.

- Het secundair volwassenenonderwijs heeft nood aan een andere vorm van flexibilisering, namelijk de mogelijkheid om open modules in te zetten na het doorlopen van een vrijstellings- of EVC-procedure, indien er hiaten zijn om een beroepskwalificatie te verwerven of om binnen beroepsgerichte opleidingen in te gaan op specifieke noden van cursisten en/of bedrijven en sectoren.

De Vlor ondersteunt ook de verdere ontwikkeling en uitbouw van het EVC-instrument, inclusief de uitwerking van een gemeenschappelijk vrijstellingenkader. Een bijstelling van het financieringsmechanisme is inderdaad nodig, waarbij aandacht moet zijn voor de kost van de ontwikkeling en onderhoud van EVC-trajecten, evenals de begeleiding van cursisten ter voorbereiding van dergelijk assessment en oriëntering naar de beste leerweg.

Bij het vertrekken vanuit leernoden en -behoeften bij de cursist hoort voor de basiseducatie ook een versterkte ondersteuning van het concept G-coach zodat er nog meer geïntegreerd en functioneel kan ingezet worden op het versterken van geletterdheid in beroepsopleidingen en op de werkvloer.

2.4 Een flexibele organisatie van het aanbod

De Vlor ziet evenzeer opportuniteiten in een meer flexibel aanbod, dat ook in de vakantieperiodes gericht kan worden uitgebreid mits volgende garanties:

- Ook andere partners die cursisten begeleiden (bv. het Agentschap Integratie en Inburgering) moeten zich kunnen engageren in die periodes.
- Het uitgebreide aanbod moet uitgaan van een recht tot leren en niet van een plicht tot flexibiliteit bij de cursisten. Ook cursisten, werkenden en niet-werkenden, hebben recht op vakantie.
- Om het voorgestelde aanbod in de vakantie te realiseren, moeten er ook vervangingen mogelijk zijn in de vakantieperiodes. Daarvoor moet het regelgevend kader worden aangepast. Uiteraard moet ook het recht op verlof voor alle medewerkers in de sector gegarandeerd blijven.

We ondersteunen ook de uitbreiding van het gelijktijdig geïntegreerd aanbod. Voor de basiseducatie pleiten we ervoor om het toepassingsgebied uit te breiden naar alle modules uit alle leergebieden. Voor de cvo stellen we voor om het toepassingsgebied uit te breiden tot de organisatie van gelijktijdig geïntegreerde trajecten in:

- de geletterdheidsmodules;
- algemeen aanvullende vorming;
- de startmodules van de opleiding Start TO ICT uit het studiegebied Informatie- en communicatietechnologie van het secundair volwassenenonderwijs.

3 Speerpunt 3: Versterking van digitale competenties

3.1 Een maatgericht aanbod digitale vaardigheden voor alle werknemers (inclusief onderwijspersoneel en kansengroepen)

Er is inderdaad een acute nood aan een *maatgericht* en *duurzaam* aanbod om de digitale vaardigheden van zowel onderwijspersoneel als kansengroepen te versterken.⁶ De Vlor ondersteunt dan ook de belangrijke rol die de Vlaamse relanceplannen hier voorzien voor het volwassenenonderwijs, dat de nodige expertise rond digitale competenties en tools kan aanleveren. We duiden volgende aandachtspunten aan:

- Een kwaliteitsvol aanbod op maat is pas mogelijk als de modulaire structuur van het volwassenenonderwijs ten volle benut wordt en het gebruik van open modules dus wordt uitgebreid (zie speerpunt 2).
- De acute nood aan ICT-opleidingen kan en moet heel snel worden omgezet in een relevant aanbod. Op korte termijn vragen we dan ook zo snel als mogelijk duidelijkheid bij de operationalisering van (en de samenhang met) de Digisprong, zeker met betrekking tot de digitale competenties van leerkrachten.⁷ Die zeer hoge nood aan ICT-opleidingen, gedreven door de tijdelijke incentives via Digisprong, kan echter tijdelijk (twee jaar) zijn. Er moet dan ook rekening gehouden worden met implicaties op organisatorisch vlak en op vlak van personeel. Voor de ICT-opleidingen is er dus nood aan een goed uitgewerkt meerjarenplan om de investeringen uit de relance ook op middellange termijn te zien renderen in het aanbod van het volwassenenonderwijs. Om een duurzaam aanbod te garanderen zijn structurele investeringen in werkmiddelen, personeel en infrastructuur nodig.

De visienota Edusprong vermeldt terecht ook afstemming met het lerend netwerk dat in het kader van het Voorsprongfonds wordt opgericht voor het delen van *good practices* betreffende de professionalisering van docenten in digitale didactiek en digitaal evalueren. Wij duiden volgende aandachtspunten aan met betrekking tot de rol van het hoger onderwijs:

- De lerarenopleidingen hebben een belangrijke opdracht om bij te dragen aan de ontwikkeling van digitale didactiek en evaluatie. Ook zij hebben hierin heel wat ervaring en expertise opgebouwd. In het kader van maximale leerwinst (zowel voor leraren, leerlingen, als de school) zou het goed zijn als lerarenopleidingen structureel een rol kunnen spelen in de digitaliseringsaanpak van een school.
- De Vlor erkent de nood om op korte termijn via de relanceplannen verschillende acties op te starten, zeker op het vlak van ICT. Daarnaast zou het op middellange termijn goed zijn om de expertise vanuit het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs te kaderen in een geïntegreerd ICT-beleid op schoolniveau (ingebed in het beleidsplan van de school), eerder dan als losse elementen die naast elkaar te staan.

⁶ We denken in de eerste plaats aan kwetsbare ouders.

⁷ Minister Weyts gaf in de context van de Digisprong in de Commissie Onderwijs van het Vlaams Parlement al aan dat een voucher wordt voorzien in een basisopleiding ICT bij het volwassenenonderwijs voor 40 lessen per leerkracht. Zie Vlaams Parlement, Commissie voor Onderwijs, [Verslag over de nota van de Vlaamse Regering Digisprong](#), 24 februari 2021, p. 8.

3.2 Invoeren van doorgedreven flexibele vormen van hybride leren en een digitale cultuur

De Vlor ondersteunt het voornemen om de afwijking waarbij 100% afstandsonderwijs in cvo *mogelijk* wordt te bestendigen, uiteraard wanneer er ook voldaan is aan de randvoorwaarden op het vlak van begeleiding en interactie.⁸ Ook hier formuleren we enkele aandachtspunten:

- We beklemtonen dat het regelgevend verankeren van die mogelijkheid geen afbreuk doet aan de vraag om onder alle omstandigheden contactonderwijs te blijven garanderen binnen die opleidingen en voor die groepen cursisten waar afstandsonderwijs niet of niet goed werkt.
- We willen er ook op wijzen dat afstandsonderwijs géén synoniem is van of gelijkgesteld mag worden aan niet-begeleid werken. Afstandsonderwijs kan net leiden tot heel sterk begeleide en gepersonaliseerde leeromgevingen.
- Vanuit die visie op afstandsonderwijs is duidelijk dat afstandsonderwijs geen besparing betekent, maar evengoed investeringen vraagt. Die investeringen zijn niet beperkt tot ICT-materiaal, maar gaan ook over de inspanningen en tijdsinvestering die leerkrachten moeten leveren.
- We merken op het bij 100% afstandsonderwijs noodzakelijk is om aandacht te besteden aan de betrouwbaarheid en validiteit van evalueren.
- We willen afstandsonderwijs zeker ook niet versmallen tot digitaal lesgeven. Ook voor het flexibel aanbieden van vormen van leren waarbij men niet uitgaat van klassikaal leren (bv. stages) moeten nog stappen gezet worden. Zo is het in de huidige regelgeving niet mogelijk om een cursist als vrijwilliger te laten werken om zijn taalvaardigheid te oefenen buiten het klaslokaal.
- Het is positief om de mogelijkheden van online inschrijving, intake en interne leertrajectbegeleiding te versterken. Om de drempel voor de participatie van kwetsbare doelgroepen laag te houden is het belangrijk om ook de nodige mogelijkheden te voorzien om niet online aan het aanbod deel te nemen (startende bij de inschrijving). Daarnaast vragen we ook de toegankelijkheid tot ICT-materiaal voor cursisten te verzekeren. Een sociaal tarief voor kwetsbare cursisten moet de drempel tot afstandsonderwijs laag houden.

4 Speerpunt 4: Gericht inzetten op kwalificatie

De Vlor is verheugd dat de Edusprong inzet op het terugdringen van de ongekwalificeerde uitstroom en in die context verwijst naar het Vlor-advies 'Meer kruisbestuiving tussen wegen naar een diploma secundair onderwijs'. We zien echter nog veel kansen in het formuleren van acties die de link maken met het secundair onderwijs, op het vlak van warme overdracht, uitwisseling van expertise, versterken van de rol van de Centra voor Leerlingenbegeleiding ... We verwijzen in

⁸ Vlor, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Screening van de regelgeving rond levenslang en levensbreed leren in het volwassenonderwijs. Advies voor het Vlaams actieplan levenslang leren](#), 12 januari 2021, p. 13.

die context integraal naar het genoemde Vlor-advies over tweedekansleerwegen.⁹ Daarnaast formuleert de Vlor nog enkele aandachtspunten:

- De cvo kunnen een belangrijke rol opnemen in de weg naar de examencommissie, hierin ligt zeker een opportuniteit.
- We merken op dat cursisten via het tweedekansonderwijs niet per se een diploma secundair onderwijs moet behalen, maar ze ook kunnen inzetten op andere kwalificaties.
- Het inschrijvingsgeld voor het tweedekansonderwijs moet betaald worden vooraleer een cursist kan inschrijven en vormt op die manier een drempel.

5 Wat ontbreekt nog?

Ook het **deeltijds kunstonderwijs** (dko) is een vorm van onderwijs en behoort tot het levenslang en levensbreed leren. Net zoals voor de andere onderwijsniveaus het geval is, hebben zij nood aan en recht op steun van de Vlaamse overheid om hen de kans te geven zich te herstellen. Vanuit verschillende perspectieven is er nood aan een relance en een educatief overbruggingskrediet voor het dko. Zo is er de noodzaak om via het dko een groot aantal leerlingen de emotionele rust en stabiliteit te bieden om zeker in deze tijden het hoofd boven water te blijven houden. Daarnaast is het ook cruciaal om de leerlingen van het dko de kans te geven om een kwalificatie te bereiken en ook eventueel door te stromen naar het hoger kunstonderwijs.

Door de daling van het leerlingenaantal zullen minder uren beschikbaar zijn, met alle gevolgen van dien: wachtlijsten, stopzetting van vakken/opleidingen, verhindering van de uitrol van het nieuwe decreet ... De Vlor vraagt om voor het dko volwaardige compenserende maatregelen te voorzien waarbij het verlies aan omkadering ten gevolge van de corona-crisis voor de volle 100% wordt gecompenseerd. Daarnaast vraagt de Vlor om het dko op een evenwaardige manier te behandelen als andere onderwijssegmenten en ook voor hen een relance uit te werken, naar analogie met o.a. de Edusprong, zodat ook zij een sprong voorwaarts kunnen maken.

De Vlor vestigt daarnaast zoals steeds de aandacht op de **brede vorming** waarmee het volwassenenonderwijs zich onderscheidt. De speerpunten, acties en financiering van de Edusprong mogen niet alleen focussen op de arbeidsmarktgerichte, kwalificatiegerichte en loopbaanversterkende functies van het volwassenenonderwijs. Wij benadrukken de rol van het volwassenenonderwijs als motor van persoonlijke ontwikkeling. Dat levensbreed leren wakkert de leerbereidheid en leermotivatie aan. *The joy of learning* die gevonden wordt in leren voor de persoonlijke ontplooiing of uit persoonlijke interesse, kan doorgaans getransfereerd worden naar andere vormen van leren, bv. in functie van werk.¹⁰

⁹ Vlor, Algemene Raad. [Meer kruisbestuiving tussen wegen naar een diploma secundair onderwijs. Advies over samenwerking tussen secundair onderwijs, tweedekansonderwijs en de Examencommissie secundair onderwijs om de kansen op een onderwijskwalificatie te verhogen](#), 24 september 2020.

¹⁰ In die zin werkt het Partnerschap Levenslang Leren ook aan de uitdaging om iedereen leergretig te maken, om individuen te motiveren om tot leren te komen voor professionele doelen, persoonlijke ontwikkeling of plezier van het leren op zich. Zie ook Vlaamse Regering (2020). [Conceptnota De lerende samenleving](#). p. 11.

In die visie is het leren in de eerste plaats een recht en het volwassenenonderwijs een plek om volwassenen samen te brengen en hun horizon te verruimen. Daarbij vragen we aandacht voor doelgroepen die niet per se naar werk geleid moeten worden. Zo moet er aandacht zijn voor kwetsbare ouders, die bijvoorbeeld door ICT-opleiding en/of NT2-lessen hun kinderen beter kunnen ondersteunen op school. Dat kan door projectaanvragen in die richting mogelijk te maken.

Tot slot waardeert de Vlor het relanceplan Edusprong, maar roepen we ook op om verdere **structurele maatregelen** te nemen. Een snelle en grondige monitoring van de impact van het nieuwe financieringssysteem dringt zich op. Daarbij moet onder andere aandacht zijn voor de impact op het aanbod (bijvoorbeeld de knelpuntberoepen), inschrijvingen, 'rendement' van samenwerkingen, (voldoende financiële ruimte voor) individuele begeleiding en coaching. Door die evaluatie en bijsturing moet de overheid structureel voldoende basisfinanciering voorzien voor de verschillende (alle) opdrachten van onderwijs aan volwassenen (ook voor het dko) en tegemoet komen aan de infrastructurele noden. Op korte termijn impliceert dit voor de Vlor het garanderen van het omkaderingsvolume in het volwassenenonderwijs voor het schooljaar 2021-2022 en verder voor het schooljaar 2022-2023; in het bijzonder wat de werkingsmiddelen van de centra betreft.

Ewoud De Sadeleer
secretaris Raad Levenslang Levensbreed Leren

Kurt Berteloot
voorzitter Raad Levenslang en Levensbreed Leren